

Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletler ile Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrası tahtında tahaddüs edecek ihtilâfların halline dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun lâyihası ve Dışışleri Komisyonu raporu (1/471)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2451, 6/3276

21 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletler ile Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrası tahtında tahaddüs edecek ihtilâfların halline dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10 . X . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarisının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

8 Eylül 1951 tarihinde San Fransisco'da Japonya ile imzalanmış bulunan Barış Andlaşmasının 15 nci madde (a) fıkrasında, «İşbu Andlaşmanın ilgili Müttefik Devlet ile Japonya arasında yürürlüğe girmesinden itibaren 9 aylık bir süre içinde vâkı olacak her hangi bir müracaat üzerine Japonya: işbu müracaatın yapılmasını takip eden altı ay zarfında, Müttefik Devletlerden her biri ile tebaasının 7 Aralık 1941 ile 2 Eylül 1945 tarihleri arasında her hangi bir zamanda Japonya'da bulunan maddî ve gayrimaddi mülkleri ile buradaki her türlü hak veya menfaatlerini tamamen geri verecektir; meğer ki mal sahibi bunlar hakkında cebir veya hileye mâruz kalmaksızın serbestçe bir tasarrufta bulunmuş olsun. Söz konusu mülkler harb dolayısıyla terettüp edebilecek her türlü masraf ve mükellefiyetten azade olarak ve iadesi için hiçbir bedel alınmaksızın geri verilecektir. İadesi için, tâyin edilen mühlet zarfında mal sahibi tarafından veya mal sahibi namına veya mumaileyhin Hükümeti tarafından müracaat vâkı olmamış bulunan emval üzerinde Japonya Hükümeti tensip edeceği şekilde tasarrufta bulunabilecektir. 7 Aralık 1941 tarihinde Japonya dâhilinde bulunan, fakat iade edilemeyecek veya harb neticesi olarak zarar veya hasara uğramış olan mallar için, Japonya Kabinesince 13 Temmuz 1951 de tasvip olunan Müttefiklere Ait Malların Tazmini-ne Mütedair Kanun tasarisında derpiş olunan şartlardan daha az müsait olmıyan şerait dairesinde tazminat ödenecektir» denilmektedir.

Japonya ile Barış Andlaşmasının yukarda zikredilen 15 nci madde (a) fıkrası tahtında tahaddüs edecek ihtilâfların halli için ve, Andlaşmanın yorumlanmasında ve uygulanmasında çıkabilecek ihtilâfların tesviyesi hususunda ne gibi çarelere müracaat olunacağını tasrih eden 22 nci maddesi hükümlerine tevfiikan, Müttefik Devletler Hükümetleriyle Japonya Hükümeti Vaşington'da bir Anlaşma imzalamışlardır. Murahhasımız tarafından 18 Temmuz 1952 tarihinde

imzalanan mezkûr Anlaşma, 8 nci maddesi gereğince, Japonya ile Barış Andlaşmasının meriyet tarihi olan 24 Temmuz 1952 de Japonya ile aramızda yürürlüğe girmiştir.

9 maddeden ibaret olan mezkûr Anlaşmanın 1 nci maddesi gereğince mal, hak veya menfaatlerin iade veya tazmini hususunda Japonya Hükümetine vâkı olacak müracaat ve talepler üzerine ne gibi muamele yapıldığına dair adı geçen Hükümet tarafından muayyen mühletler zarfında cevap verilecektir. İlgili Müttefik Devlet Hükümeti bu cevabı tatminkâr bulmazsa, mesele bir komisyona havale edilecektir. 2 nci madde mucibince, mezkûr komisyon, biri Müttefik Devlet Hükümeti tarafından, diğeri Japonya Hükümeti tarafından, üçüncüsü de her iki Hükümetin mutabakatı ile tâyin edilecek üç âzadan tereküp edecektir. 3 ncü madde, Müttefik Devlet Hükümeti Komisyonun Japon âzasına veya iki Hükümetten biri üçüncü âzaya itiraz etikleri takdirde, ne suretle hareket olunacağı tasrih edilmektedir. 4 ncü maddede, Japonya Hükümeti ile Müttefik Devlet Hükümetinden biri kendi üyelerini muayyen mühlet zarfında tâyin edememiş ise veya üçüncü üyenin tâyininde taraflar arasında mutabakat hâsıl olmadığı takdirde, bunların tâyini için Milleterarası Adalet Divanına başvurulacağı zikredilmiştir.

5 nci ve 6 nci maddelerde, komisyonun çalışma usulünü kendisinin tâyin edeceğinden, âza ücretlerinin ve komisyon masraflarının ne suretle ödeneceğinden, 7 nci madde komisyon üyelerinin ekseriyet kararı nihai ve ilzam edici olduğundan, 8 nci maddede, Anlaşmanın ya imzalandığı tarihte veya japonya ile Barış Andlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte ve her halde bunlardan hangisi sonra ise o tarihte yürürlüğe gireceğinden, 9 ncü madde ise Anlaşmanın Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arşivlerine tevdi edileceğinden bahs olunmaktadır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/471

Karar No. 14

14 . I . 1953

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletler ile Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrasının tatbikından doğacak ihtilâfların halline dair olan Anlaşmanın onanması hakkındaki kanun tasarısı, Dışişleri Vekâleti temsilcilerinin de huzuru ile komisyonumuzda incelendi.

Yapılan görüşmeler sonunda, dokuz maddeden ibaret olan mezkûr anlaşmanın Japonya ile diğer Müttefik Devletler ve Türkiye arasında San - Fransisko'da imzalanmış bulunan Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrasının tatbikından doğacak ihtilâfların halli hususunda takip edilecek usulü tesbit ettiği ve memleket menfaatlerine uygun bulunduğu görülerek kanun tasarısının esası kabul edilerek maddelere geçilmiş ve üslûp bakımından yapılan bazı değişikliklerle birlikte tasarının başlığı ile 1 nci ve 3 ncü maddeleri yeniden kaleme alınmıştır.

Havalesi gereğince Büyük Millet Meclisinin

tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu

Başkanı Y. Sözcü

Niğde

N. Bilge

Ankara

M. F. Fenik

Erzurum

R. S. Burçak

İzmir

S. Giz

Konya

Z. Ebuzziya

İmzada bulunamadı

Mardin

A. Uras

Samsun

F. Tekin

Kâtip

Denizli

A. Çobanoğlu

Çorum

S. Özer

Giresun

A. H. Pamukoğlu

İzmir

C. Tunca

İmzada bulunamadı

Mardin

K. Türkoğlu

Muğla

Z. Mandalinci

İmzada bulunamadı

Seyhan

R. O. Arık

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletler ile Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesi (a) fıkrası tahtında tehdüdüs edecek ihtilâfların halline dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletlerle Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrası tahtında tehdüdüs edecek ihtilâfların halline dair bulunan Anlaşma onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
M. Alakant

Millî Savunma Bakanı
H. Köymen

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı
T. Heri

İsko. ve Ticaret Bakanı
E. Güreli

G. ve Tekel Bakanı

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı ve
Güm. ve T. B. V.
S. Kıscah.

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoglu
Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı
E. Menderes

Maliye Bakanı
H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoglu

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Çalışma Bakanı
N. Özsan

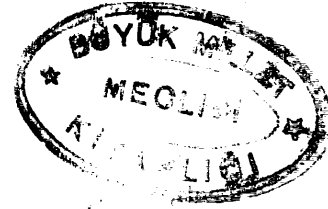
DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletler ile Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesi (a) fıkrasının tatbitinden doğacak ihtilâfların halline dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ve diğer Müttefik Devletlerle Japonya arasında Vaşington'da imzalanan ve Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci maddesinin (a) fıkrasının tatbitinden doğacak ihtilâfların halline dair bulunan Anlaşma onanmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

JAPONYA İLE BARIŞ ANDLAŞMASININ 15 NCI MADDE (A) FIKRASI TAHTINDA TA-
HADDÜS EDECEK İHTİLÂFLARIN HALLİNE DAİR ANLAŞMA

Bu Anlaşmaya imza koymuş bulunan Müttefik Devletler Hükümetleriyle Japonya, San Fran-
sisco'da 8 Eylül 1951 tarihinde imzalanmış bulunan Japonya ile Barış Andlaşmasının 15 nci mad-
de (a) fıkrasının tefsir ve tatbikatına mütaallik anlaşmazlıkların halli için, mezkûr Barış And-
laşmasının 22 nci maddesi hükmüne tevfiikan, bir usul ihdasını arzu etikleri cihetle aşağıda hü-
kümlerde mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

Mal, hak veya menfaatlerin iadesi için Barış Andlaşmasının 15 nci madde (a) fıkrası hükümlerine uygun olarak vukubulan her müracaatta, Japonya Hükümeti bu kabilden bir müracaatın yapıldığı tarihi mütaakıp altı ay zarfında ilgili Müttefik Devlet Hükümetine böyle bir müracaat dolayısıyla tevessül olunan muameleye dair bilgi verecektir. Müttefik Devlet Hükümeti tarafından Japonya Hükümetinden, Andlaşmanın 15 nci madde (a) fıkrası hükümlerine ve 1951 tarihli ve 264 sayılı olup Müttefiklere ait malların tazminine mütedair Japon Kanununa tevfiikan, tazmini mutazammın her talep vukuunda Japon Hükümeti, talebin vâkı olduğu tarihi mütaakıp on sekiz ay zarfında, Müttefik Devlet Hükümetine böyle bir taleple ilgili olarak tevessül etmiş bulunduğu muameleye dair bilgi verecektir. Ancak Müttefik Devlet Hükümeti, mal, hak veya menfaatlerin iadesi için yapılan bir müracaat veya bir tazmin talebi münasebetiyle Japonya Hükümeti tarafından tevessül olunan muameleyi tatminkâr bulmadığı takdirde, işbu muameleye dair Japonya Hükümeti tarafından kendisine bilgi verilmesini mütaakıp altı ay zarfında böyle bir talep veya müracaatı, nihai bir karara bağlanmak üzere, aşağıda gösterildiği şekilde tâyin edilecek olan bir komisyona havale edebilir.

Madde — 2.

Müttefik Devlet Hükümetinin Japonya Hükümetine vâkı olacak yazılı bir talebi üzerine bu Anlaşmanın maksadını temine mâtuf bir komisyon tâyin edilecektir; ve işbu komisyon, biri Müttefik Devlet Hükümeti, diğeri Japonya Hükümeti tarafından ve üçüncüsü de iki Hükümetin mutabakatiyle tâyin edilecek üç âzadan teşekkül edecektir. Her komisyon (alâkadar Müttefik Devletin ismi) - Japonya Emval Komisyonu adıyla tanınacaktır.

Madde — 3.

Japonya Hükümeti aynı şahsı iki veya daha fazla komisyonda hizmet görmekle vazifelendirebilir. Ancak Müttefik Devlet Hükümetinin kanaatine, Japon âzanın diğeri bir veya daha fazla komisyonda hizmeti komisyonun faaliyetini lüzumundan fazla geciktirdiği takdirde, Japonya Hükümeti, Müttefik Devlet Hükümetinin talebi üzerine, başka bir âza tâyin edecektir. Müttefik Devlet Hükümetiyle Japonya Hükümeti üçüncü âza olarak, diğeri komisyonlarda üçüncü âza hizmetini görmekte bulunan bir şahsı tâyin etmek hususunda mutabık kalabilirler; ancak Müttefik Devlet Hükümetiyle Japonya Hükümetinden her hangi birinin kanaatine üçüncü âzanın diğeri bir veya daha fazla komisyondaki hizmeti komisyonun faaliyetini lüzumundan fazla geciktirdiği takdirde, iki taraftan her hangi biri, yeni bir üçüncü âzanın diğeri tarafın da muvafakatiyle tâyin edilmesini isteyebilir.

Madde — 4.

Eğer Japon Hükümeti ile Müttefik Devlet Hükümetinden her hangi biri, 2 nci maddede mezkûr talebi takip eden otuz gün zarfında bir âza tâyin etmemiş ise veya iki Hükümet 2 nci maddede mezkûr talebi mütaakıp doksan gün zarfında üçüncü bir şahsın tâyini üzerinde mutabakata va-

ramazlarsa, birinci halde âza tâyin etmiş durumda bulunan Hükümet ve ikinci halde de Müttefik Devlet Hükümeti ile Japonya Hükümetinden her hangi biri Milletlerarası Adalet Divanı Başkanından bir âzanın veya âzaların tâyinini isteyebilir. Bir komisyon âzalığında vukuagelebilecek her hangi bir münhal 2 nci ve 3 ncü maddelerde zikri geçen şekilde doldurulacaktır.

Madde — 5.

Bu anlaşma gereğince ihdas edilen her komisyon, adalet ve nısfete uygun kaideler kabulü suretiyle çalışma usulünü kendisi tâyin edecektir.

Madde — 6.

Her Hükümet, kendisi tarafından tâyin edilen âzanın ücretini tediye edecektir. Japonya Hükümeti bir âza tâyin etmemiş ise, kendi namına tâyin edilen âzanın ücretini ödiyecektir. Her bir komisyonun üçüncü âzasının ücretiyle komisyonun masrafları Müttefik Devlet Hükümeti ile Japonya Hükümeti tarafından tesbit edilecek ve bu Hükümetlerce müsavi hisseler halinde deruhde edilecektir.

Madde — 7.

Komisyon âzalarının ekseriyet kararı komisyonun kararı sayılacak, ve işbu karar gerek Müttefik Devlet Hükümeti ve gerekse Japonya Hükümeti tarafından nihai ve ilzam edici olarak kabul edilecektir.

Madde — 8.

Bu Anlaşma, Barış Andlaşmasına imza koynuş bulunan her hangi bir Devlet Hükümetinin imzasına açık olacaktır. Bu Anlaşma bir Müttefik Devlet Hükümetiyle Japonya Hükümeti arasında, bu Müttefik Devlet Hükümetiyle Japonya Hükümeti tarafından imzalandığı tarihte, veya bu Anlaşmayı imzalamış bulunan Hükümetin temsil ettiği Müttefik Devletle Japonya arasında Barış Andlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihte ve her halde hangi tarih sonra ise o tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde — 9.

Bu Anlaşma Amerika Birleşik Devletlerinin arşivlerine tevdi edilecek ve bu Hükümet her mümzi Hükümete onun tasdikli bir nüshasını temin edecektir.